

185/1 ALSVÅGVASSDRAGET

FYLKE: Nordland
Kommune: Øksnes

Nedbørfelt: 22 km²
Toppunkt: 647 m o.h.
Utløpspunkt: 0 m o.h.
Marin grense: ca 35 m o.h.
Kraftpotensial: -
SP-kategori: -
Økonomiklasse: -
Naturgeogr. region: 42e

Vassdraget ligger på den nordlige delen av Langøya i Vesterålen med utløp 2 km nordvest for Alsvåg.

Området har et maritimt klima med normal årsnedbør ved nedbørstasjonen ved Alsvåg på 1215 mm. Fjellområdene mottar sannsynligvis noe mer.

Alsvågvatnet har en sentral beliggenhet i det forholdvis lille nedbørfeltet. Vannet har en uregelmessig strandlinje og med et areal på nærmere 3 km² utgjør det en betydelig del av feltet. Vassdraget kommer fra noen små tjern ved foten av Slettheia som ligger i sør. Herfra renner hovedelva nordover i en myrlendt glasialt utformet U-dal med bratte dalsider. Før innløp i Alsvågvatnet har elva passert to mindre myrtjern, Svartbotnvatnet og Litlevatnet. I det siste vannet har elva bygd ut delta og har på det etablert et meanderende løp. Sørvågvatnet ligger helt nord i feltet og drenerer til elva fra Alsvågvatnet like før utløp i havet. Vannet har et rundt utseende og er omgitt av myr. Foruten de nevnte vannene finnes det flere mindre ferskvannslokaliteter opp til over 400 m o.h. Høyeste topp ligger i fjellpartiet på østsiden av hoveddalføret.

Mesteparten av berggrunnen i området består av gneiser. Et morenesystem går rundt Sørvågvatnet og passerer mellom Alsvågvatnet og sjøen. Nedre del av dalsidene og dalbunnen er dekket av et forholdsvis tykt lag bunnmorene.

Fattige bjørkeskoger, i hovedsak blåbærskog, er viktigste vegetasjonstype i nedbørfeltet og omkranser en stor del av Alsvågvatnet og Litlvatnet. Det er i dette området også påvist rikmyr. Den nordligste delen av feltet nær utløp domineres av fattigmyr og dyrket mark. Lavalpin sone er dominert av blåbær-skrubbærhei, med fattig, moserik vegetasjon på heiene.

Veier og bosetning er konsentrert til området rundt Sørvågen i nord. Rundt Alsvågvatnet ligger det ca 30 hytter og det går i dag traktorvei et stykke sørover på begge sider av vannet. En kraftlinjetrase går nord-sør langs vestenden av vannet og følger hoveddalføret videre sørover. Nordøst for vannet er det anlagt lysløype.

Naturfaglige verdier

Vassdraget er et kystvassdrag i Vesterålen og dekker både de lavereliggende myrområder på strandflaten og de høyereliggende områder i Vesterålen. De naturfaglige verneverdiene varierer innen de enkelte fagområder. Det er egnet som typevassdrag. Det er vanskelig å finne vassdrag i Vesterålen som er mindre påvirket av tekniske inngrep.

Geofag

I Litlevatnet er det dannet et delta i utløpet, oppstrøms har elva utviklet et meanderende løp. Formene er fossile. Utover denne lokaliteten er det ikke påvist faglig interessante forekomster.

*Liten verneverdi **

Botanikk

Vassdraget er forholdsvis artsfattig og har få sjeldne arter og plantesamfunn. Bortsett fra et område med rikmyr i sør, og noen fuktengpartier i nordøst, fremhever det seg ikke mht. frodighet og variasjonsrikdom. Vassdraget mangler velutviklet bjørkeskog av rikere typer. Det antas å ha relativt liten verdi som vitenskapelig objekt, men noe større verdi for undervisningsformål.

*Middels verneverdi ***

Landfauna

Nedbørfeltet har moderat til stor forekomst av våtmarksfugler. Alle de viktigste gruppene er representert med varierende antall av de ulike artene. De fleste påviste artene finnes ved Alsvågvatnet. Hekkefunksjonen er viktigst, men i nord grenser nedbørfeltet til det foreslåtte Grunnfjorden naturreservat, som er en svært viktig rasteplass for et vidt spekter av våtmarksfugler. Området har betydning for rovfugler.

*Stor verneverdi ****

Vannfauna

Variasjonen i ferksvannslokaliteter er relativt liten. Vannkvalitet og faunasammensetning har likhetstrekk med vassdragene på Andøya som også vurderes i Verneplan IV. Vassdraget er karakterisert ved høye kloridverdier, tilnærmet nøytral pH og hardhetsverdier over middels. Alsvågvatnet og Litlevatnet har en artsrik småkrepsfauna, mens bunndyrfaunaen er sparsom både med hensyn til individtetthet og gruppeutvalg. Det er registrert store bunndyrtettheter og et rikt utvalg av dyregrupper i Alsvågvassdraget. Elva er stedvis rik på elveperlemusling.

Alle tre arter av anadrom fisk finnes, med laks og sjøørret som de vanligste. Lakseførende strekning er totalt ca 7 km. I Alsvågvatnet finnes det i tillegg til anadrom fisk også tette bestander av stasjonær røye og ørret.

*Stor verneverdi ****

Kulturminneverdier

Kystområdet er rikt på bosettingsspor fra jernalder og middelalder og en kan forvente å gjøre funn i Sørvågen. Ifølge kildene bodde det samer i Alsvågmarka på 1700- tallet. Stedsnavn og opplysninger om mulige samiske kulturminner, gammetufter og offerplasser, forteller også om denne bosettingen. Fra omkring 1780 slo norske leilendinger seg ned i Sørvågen. Samisk virksomhet er lite dokumentert i ytre kyststrøk og kulturminner fra den tidligere samiske bosettingen er derfor spesielt verdifulle. Mye av bebyggelsen på Bustad og Sørvågen er fra mellomkrigstid og etterkrigstid. Noen eldre hus finnes på Bustad. Kulturlandskapet har preg fra samme tidsrom, siden store myrområder er dyrket opp i vårt århundre. Det er gammel bebyggelse i Alsvåg sentrum rett øst for nedbørfeltet.

Kulturminnene i området har kulturhistoriske verdier av lokal interesse. Et spesielt kunnskapspotensial er knyttet til de samiske kulturminnene, som vil kunne belyse den samiske bosettingshistorien i Vesterålen.

*Middels verneverdi ***

Friluftsjnteresser

Landskapet er storslått og rikt på kontraster. Tilgjengeligheten er god. Det er hovedsakelig lokalbefolkning og hytteeiere som er de viktigste brukerne av vassdraget, men også folk fra andre deler av Vesterålen samt turister bruker området. De vanligste friluftslivaktivitetene er fiske, båtbruk, turgåing til fots og på ski, jakt, bading og trimaktiviteter. Tiltak som vil bedre mulighetene for friluftsliv i vassdraget er parkeringsmuligheter, stier/løyper, fiskestelltiltak, salg av fiskekort, lysløyper og orienteringskart over deler avområdet. For lokalbefolkningen er Alsvågvassdraget et

uerstattelig nærturområde. I tillegg er vassdraget det eneste lakseførende vassdraget i kommunen. Alsvågvatnet er et av de største vannene i Vesterålen og har dermed regional betydning for ulike vanntilknyttete aktiviteter.

*Stor verdi ****

Landbruksinteresser

Nedbørfeltet omfatter et av de viktigste jord- og skogbruksområdene i kommunen. Det dyrkede arealet er på ca 480 da og den dyrkbare marka på omtrent 1000 da. Den produktive skogsmarka er på 600 da hvorav 950 da er tilplantet med gran. I tillegg kan ytterligere 1000 da plantes til. Ni bruk er i drift. I skogen forventes avvirkningen å øke betraktelig i kommende år. Området har rimelig gode utviklingsmuligheter for jord- og skogbruket.

*Stor verdi ****